

Mergellanders in natuurlijk domein

De schaapskudde van de Bemelerberg vormt een unieke schakel in de natuurlijke leefomgeving van het Mergelland. Door de begrazing van de heuvels worden de bijzondere flora en fauna in het oorspronkelijke evenwicht gebracht en gehouden. De schapen kunnen het hele jaar buiten verblijven.

De oude mergelgroeven bieden in de winter en in de lammertijd voldoende beschutting. Dat is de setting van één van de boeiendste erkende fokcentra van de Stichting Zeldzame Huisdieren.

Grazende maaimachine

Je hebt een goed leven als leraar en je woont prettig aan de rand van een dorp. Je koopt een stukje land en vervolgens besef je dat het gras dat erop groeit ook een keer gemaaid moet worden. Natuurlijk kun je

elke week met de maaimachine uitrukken om het kort te houden, maar het gaat ook als je er een stel dieren op laat grazen. En dan komen schapen al gauw in beeld. Dat is ongeveer de oorsprong van de kudde Mergellandschapen op de Bemelerberg. Het was ergens in 1982. Evert van Acker uit Cadier en Keer zocht een manier om zijn pas verworven bezit netjes te onderhouden. Na wat rondkijken viel zijn keuze op het Mergellandschap. Want dat paste uitstekend in het landschap van de omgeving,

Evert van Acker controleert welke schapen gedekt zijn

met zijn mergelbodem en oude groeven. Het werd het begin van een hobby die hem nu, ook na zijn pensionering, dagelijks veel voldoening geeft. Hetzelfde gebeurde met collega Peer de Win. Ook die schafte een stel Mergellanders aan.

Maar schapen hebben de eigenschap zich te vermeerderen en dat gebeurde dan ook. Het eigen weiland werd te klein voor het groeiende aantal dieren.

Nu was er aan de andere kant een grondeigenaar met natuurweiden die begraaasd zouden moeten worden. Dat was de stichting Limburgs Landschap.

De hellingen van de Bemelerberg, ten oosten van Maastricht vormen een uniek stuk natuur. Honderd jaar geleden liepen hier veel schapen en die zorgden ervoor dat de begroeiing kort bleef. Maar de schapen verdwenen en op veel plekken ontstond bos. Het beheer door Limburgs Landschap is er nu op gericht om de oude situatie terug te brengen.

Er zijn weer schapen en het bos wordt geleidelijk teruggedrongen.

Mergelgroeven

De beide schapenhouders Van Acker en De Win hebben een overeenkomst met het Limburgs Landschap voor de beweiding van de Bemelerberg en het gebied genaamd het Hoefijzer. Het eigendom van de kudde is overgedragen aan het Limburgs Landschap, maar de opbrengsten zijn voor de beheerders.

De kudde bestaat momenteel uit 115 dieren. Ze lopen in omheinde percelen en worden niet gehoed. Ten tijde van ons bezoek (oktober, de dekperiode) liepen ze in acht verschillende groepen. Zeven van deze groepen bestaan uit ooiën samen met

Ras van het jaar Ras van het jaar Ras van het jaar

Mergelgroeven vormen een onderkomen in de winter

A. Helder

een ram. Er worden verschillende rammen gebruikt om inteelt te vermijden.

Aan de fokkerij wordt de nodige aandacht besteed. Bemelerberg is niet voor niets erkend fokcentrum. De rammen worden met zorg gekozen. Dit jaar zijn er vier oudere en drie jonge rammen. Een ram mag niet te veel jaren gebruikt worden, omdat anders de kans toeneemt met nakomelingen te paren. Het is dus belangrijk op tijd de rammenstapel te verjongen.

Dan is er nog een groep geselecteerde ooiën die gúst worden gehouden. Er vindt immers ieder jaar vervanging plaats. Er kunnen verschillende redenen van uitstoot zijn, waaronder leeftijd. Er worden geen schapen aangehouden boven een leeftijd van zeven jaar. Reden hiervoor is dat boven zeven jaar de kans op gezondheidsproblemen toeneemt. De leefomstandigheden op de weiden zijn tamelijk sober. Bij hogere leeftijd

raken de tanden te veel afgesleten om het soms harde en taai gewas goed te verwerken. De dieren kunnen dan niet meer voldoende voedsel binnenkrijgen en gaan vermageren.

De schapen lopen het hele jaar door buiten. Hun enige schuilplaats vormen de mergelgroeven. Daar worden in het voorjaar ook de lammeren geboren. In die periode moeten er wel hekken rond de grotten worden geplaatst, want jonge lammeren vormen een aantrekkelijke prooi voor vossen. En daar heb je in dit natuurlandschap rekening mee te houden.

Dagelijkse controle

De schapen worden niet gehoed, maar wel dagelijks gecontroleerd. Dat is wel nodig gezien het terrein waar ze worden gehouden. Ze kunnen vastraken in de struiken of in moeilijkheden komen op een helling. En

het is ook al voorgekomen dat een schaap een dodelijke val maakt. Dat zijn de risico's van dit terrein.

Door de dagelijkse controle worden de dieren ook mak. Als we bij een weide aankomen is er geen schaap te zien. Op een vaste roep van de beheerder komen ze vanachter de bomen of vanachter de heuvel in draf naar het hek, want ze weten dat daar een paar handjes krachtvoer worden gegeven. Op deze wijze is de controle eenvoudig uit te voeren. Alleen in het dekseizoen neemt dit wat extra tijd, want dan lopen ze in groepen, met bij elke groep een ram, op verschillende plaatsen.

De hobby van Van Acker en De Win is een prachtige bezigheid in een uniek gebied. De samenwerking met Limburgs Landschap is een garantie voor een duurzaam bestaan van de kudde en een combinatie van landschappelijk en genetisch erfgoed. ●